

Рецензенти:

Гаврілова Л.Г. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти ДДПУ.

Бескорса Олена Сергіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Про рекомендацію до захисту дисертації **Магди Поліни Миколаївни «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу»**, представленій до попередньої експертизи на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

СЛУХАЛИ:

1. Головуючого на розширеному засіданні фахового семінару педагогіки і методики технологічної та професійної освіти – доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти, **Шешенка В.В.**, який повідомив, що **Магда Поліна Миколаївна** народилася у м. **Артемівськ**, **Донецької області** у 1978 році.

У 2000 році закінчила ДВНЗ «Слов'янський державний педагогічний інститут» і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти, українська мова і література» та здобула кваліфікацію вчителя української мови і літератури, зарубіжної літератури.

З 2000 року і по теперішній час працює викладачем української мови, педагогіки та психології у **Бахмутському фаховому коледжі культури і мистецтв ім. І. Карабиця**; з 2019 року працює викладачем на кафедрі української філології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» **Горлівський інститут іноземних мов**.

Має понад 27 наукових праць, із них 10 за темою дисертаційної роботи у фахових виданнях України та 1 статтю в зарубіжному виданні, 1 – у складі колективної зарубіжної монографії.

З листопада 2017 року навчався в аспірантурі зі спеціальності 015 – Професійна освіта (теорія і методика професійної освіти). З листопада 2017 року працює над темою дисертаційного дослідження, яка була узгоджена Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 1 від 30 січня 2018 року).

Пропонуються результати наукового дослідження **Магди П.М.**, яке виконано в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

2. Магда П.М., яка виклала основний зміст дисертації «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу» та загальні висновки, що були здобуті в результаті здійсненого нею дослідження.

Магда П.М.: Шановні присутні! Вашій увазі пропонуються результати дисертаційної роботи на тему «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу».

У Законі України «Про освіту» від 2017 року можна прослідкувати акцентовану орієнтацію на всебічний розвиток особистості, національну самоідентифікацію, самоосвіту, креативність та коучинг у галузі виховання та освіти. Орієнтація освітнього процесу на національний стандарт висуває додаткові вимоги до особистості майбутнього фахівця, одночасно стимулюючи національну самосвідомість, самоідентифікацію та спрямованість молодого спеціаліста на якісну роботу над собою: на оволодіння внутрішньою і зовнішньою педагогічною технікою, розвиток і вдосконалення педагогічних здібностей, на безумовну гуманістичну спрямованість діяльності. Тому надзвичайно важливою проблемою є формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва, бо ця складова особистості є найважливішим шаблоном професіоналізму і компетентності педагога.

Попри існуючі дослідження, здійснені в галузі розв'язання проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів, теоретична та практична бази умов її формування саме у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів гуманітарного та соціально-економічного циклів недостатньо розроблені і потребують докладного вивчення та систематизації. Актуальність дослідження проблеми очевидна в умовах реструктуризації, якої зазнали останнім часом дитячі музичні школи України, що були переорієнтовані на більш широкий спектр напрямків естетичного виховання. Як наслідок, постала вимога перед коледжами, що здійснюють підготовку в галузі знань 02 «Культура і мистецтво»: підготувати нові педагогічні кадри, вільні та ініціативні, креативні, з яскраво вираженою гуманістичною спрямованістю та розвинутим аксіологічним світоглядом, бо лише такий педагог може сформувати естетичну свідомість сучасної особистості, має здатність до самоактуалізації та самовдосконалення.

Науковий аналіз теоретичних і практичних напрацювань із досліджуваної проблеми дозволив виявити певні суперечності між: замовленням сучасного суспільства на підготовку творчо-гуманітарної особистості вчителя музичного мистецтва та недостатнім рівнем розробки аксіологічних засад формування такого фахівця; реформуванням сучасної системи професійної освіти та необхідністю успішного виконання майбутніми вчителями музичного мистецтва нових соціальних ролей, що потребує досконало сформованої ієрархії професійно-ціннісних орієнтацій; ціннісним характером естетичного виховання й інтенсифікацією комерційних відносин у сфері його здійснення; рівнем розроблення підходів до формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатнім методичним та практичним забезпеченням напрямів їх упровадження у навчально-виховний процес сучасних вітчизняних коледжів.

Отже, **актуальність** проблеми, необхідність розв'язання виявлених суперечностей, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми зумовили вибір теми дослідження

Об'єкт, предмет, мета та інші компоненти наукового апарату дослідження представлені у плані-проспекті, тому дозвольте їх не називати, й перейти до викладу змісту основних результатів дослідження. Предмет дослідження, його мета, об'єкт і гіпотеза зумовили постановку шести завдань.

У межах виконання **першого** завдання на підставі аналізу наукової літератури були виявлені сутність, зміст, структура ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва, ми детально проаналізували підходи до характеристики понять «цінності», «ціннісні орієнтації», дослідили різні варіанти їх тлумачення у науковому просторі, що дало нам підстави зробити такі висновки.

Фундаментальним методологічним підходом в усвідомленні проблеми є аксіологічний, який спрямовує процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у коледжах на реалізацію провідних положень теорії цінностей, педагогічної аксіології, засвоєння яких сприяє переведенню абстрактних загальнолюдських цінностей в індивідуальні особистісні надбання людини, формуванню ціннісних орієнтацій духовно-моральної сфери. Не менш важливими є особистісно орієнтований та суб'єктно-діяльнісний підходи у контексті сфери діяльності майбутніх учителів закладів початкової мистецької освіти; психологічні та педагогічні концепції саморозвитку особистості.

На підходи до характеристики названих дефініцій у педагогіці суттєво вплинули філософські, соціологічні, психологічні концепції, які дали змогу більш вичерпно визначити ці категорії у сучасній педагогічній науці.

У ХХ-ХХІ ст. відбулося уточнення тлумачення категорії «цінність» як однієї зі складових особистості, а саме вектору її спрямованості. Важливість процесу дослідження професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва визначається гуманізацією та гуманітаризацією мистецької освіти, соціальним замовленням, акцентом на особистісно орієнтованому навчанні у процесі позашкільної музичної підготовки. У цьому контексті особливого значення набуває склад аксіосфери педагогів-музикантів та процес формування у майбутніх учителів музичного мистецтва професійно-ціннісних орієнтацій, що гармонійно входять до складу педагогічної майстерності представників даної професії та дозволяють на високому рівні здійснювати навчально-виховну діяльність.

У процесі реалізації **другого** завдання ми проаналізували формування професійно-ціннісних орієнтацій студентів коледжів мистецтв як педагогічний феномен та детально розглянули складові професіограми вчителя музичного мистецтва разом з підходами до характеристики професійно-ціннісних орієнтацій учителя музичного мистецтва.

Під дефініцією «феномен» розуміємо тлумачення його як явища, єдиного у своєму роді, взятого в його цілісності, яким у даному випадку виступають професійно-ціннісні орієнтації майбутнього вчителя музичного мистецтва та їх формування у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу.

Професіограму вчителя музичного мистецтва у контексті нашого дослідження розуміємо як перелік і опис загальних трудових і спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних для успішного виконання професійно-педагогічної та виконавської діяльності, у яких знаходять відображення професійно-ціннісні орієнтації фахівця.

У процесі наукового пошуку ми розглянули компоненти етичної, художньо-

комунікативної, духовно-моральної, екологічно-естетичної культури та висвітлили різні аспекти формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва як педагогічного феномену, що дало можливість виокремити стрижневі, на нашу думку, професійно-ціннісні орієнтації майбутнього вчителя школи мистецтв, які подали в узагальнюючій таблиці разом з цінностями, від яких вони походять.

У результаті аналізу наукової літератури було з'ясовано, що незважаючи на те, що інтерес до формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва є постійним, а дослідницькі роботи висвітлюють цю проблему з різних боків, питання формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу залишається на периферії інтересів дослідників і породжує низку питань до процесу їх формування.

Зазначене вище дало змогу зробити висновок, що ціннісний блок у структурі особистості вчителя музичного мистецтва як феномену складається з духовних ціннісних орієнтацій як ядра ціннісної системи, морально-етичних, національних та професійно-ціннісних. Специфіка професійно-ціннісних орієнтацій учителя школи мистецтв полягає у конкретній реалізації моральних принципів щодо завдань і умов мистецької діяльності; в уособленні ставлення педагога-музиканта до особистості вихованця з позиції формування у нього естетичної свідомості та планетарного типу світогляду; у складності об'єкта професійного впливу – особистості у стадії формування; у частковому збігові професійно-ціннісних орієнтацій учителя музичного мистецтва із загальнолюдськими духовними та морально-етичними цінностями.

Ми виокремили професійно-ціннісні орієнтації, що потребують першочергового формування у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу: патріотизм, емпатія, креативність, комунікативність, біоетика.

Виконання *третього* завдання дозволило діагностувати стан сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва. У процесі констатувального етапу експерименту було виявлено, що студенти як КГ, так і ЕГ (відповідно до когнітивного, мотиваційного, діяльнісного, рефлексивного критеріїв) мають досить низький рівень сформованості професійно-ціннісних орієнтацій у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу. Це зумовлено тим, що навчально-виховна робота з формування професійно-ціннісних орієнтацій у коледжах мистецтв є не досить ефективною (відсутні спеціальні курси, спрямовані на формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів музичного мистецтва), недостатньо актуалізується важливість формування патріотизму, комунікативності, емпатії, біоетики, креативності як складових структури професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у складі позааудиторної роботи; аналіз навчальних програм свідчить про відсутність наскрізної мети формування професійно-ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів шкіл мистецтв та обмежену кількість інтерактивної взаємодії у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін.

У процесі виконання *четвертого* завдання ми розробили та теоретично обґрунтували сукупність педагогічних умов для формування професійно-ціннісних

орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, а саме: першою педагогічною умовою є наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу (основи філософських знань, історія України, соціологія, основи екології, педагогіка і психологія, культурологія) аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва, та введення до складу дисциплін соціально-гуманітарного циклу спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва»; другою педагогічною умовою є підготовка викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами та використання інтерактивних технологій, спрямованих на вдосконалення особистісно орієнтованого підходу до підвищення мотивації студентів коледжів для формування їхньої власної ієрархії цінностей; третьою педагогічною умовою є орієнтація позааудиторної роботи зі студентською молоддю на створення такого середовища взаємодії викладача і студентів шляхом поєднання різних форм і методів виховної діяльності, що забезпечує професійне становлення та саморозвиток майбутніх учителів музичного мистецтва.

У ході виконання *п'ятого* завдання ми упровадити у навчально-виховний процес коледжів мистецтв педагогічні умови для формування професійно-ціннісних орієнтацій у студентів.

Вирішення *шостого* завдання полягало у експериментальній перевірці та аналізі результатів роботи з упровадження у навчально-виховний процес коледжу умов формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва під час вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу. Для визначення достовірності розходжень усі отримані дані були оброблені нами методом математичної статистики, а саме за допомогою кутового перетворення Фішера. Використання параметричного критерію ϕ - Фішера дозволило нам оцінити достовірність різниці на початку й у кінці експерименту між відсотковими частками обох вибірок. Ефективність розроблених педагогічних умов, а отже і успішність здійсненого нами експерименту щодо формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу підтверджується, по-перше, позитивною динамікою щодо якості знань, умінь, навичок у сфері професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва; побудовою власної ієрархії цінностей студентів коледжів мистецтв (когнітивний критерій); аксіологічною грамотністю майбутніх учителів музичного мистецтва: високий рівень у респондентів ЕГ збільшився на 7,7%, середній – на 3,6%, низький зменшився на 11,3%, по-друге, позитивною динамікою щодо підвищення мотивації студентів до набуття професійно-ціннісних орієнтацій у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу; розумінням необхідності ціннісних орієнтацій у структурі професіограми вчителя музичного мистецтва; стійким переконанням у значущості професійно-ціннісних орієнтацій для музично-педагогічної виховної діяльності (мотиваційний критерій): високий та середній рівень у респондентів ЕГ збільшився на 7% тотожно, низький зменшився на 14%, по-третє, позитивною динамікою щодо сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-

гуманітарного циклу; підвищенням системності та комплексності у самооцінці професійної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, їхнім прагненням до самопізнання та постійного самовдосконалення і розвитку; посиленням орієнтації на творче освоєння дійсності, ціннісний вибір варіантів поведінки у навчально-виховній діяльності (діяльнісний критерій): високий рівень у респондентів ЕГ збільшився на 8%, середній рівень – на 6%, низький зменшився на 14%, по-четверте, позитивною динамікою володіння навичками рефлексивної діяльності, самоаналізу власної аксіосфери, сформованістю навичок аутодіагностики дієвості професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музичного мистецтва, рівня самооцінки, притягань, активності у процесі подолання труднощів у особистому аксіовимірі (рефлексивний критерій): високий рівень у респондентів ЕГ збільшився на 5%, середній – на 3,6%, низький зменшився на 8,6%. Отже, отримані результати експерименту підтверджують висунуту нами гіпотезу. Доповідь закінчено! Дякую за увагу!

Здобувачка відповіла на запитання.

Доктор педагогічних наук, професор Стешенко В.В.: Як засіб упровадження третьої педагогічної умови вказано школу аксіологічного зростання для викладачів. Яким чином і коли вона діяла?

Магда П.М.: Дякую за запитання! Робота з викладачами соціально-гуманітарних дисциплін була організована за моделлю школи аксіологічного зростання Р. Коник та на основі дослідження В. Костецької, присвяченого підвищенню ефективності роботи циклової комісії. Саме під час засідань циклових комісій соціально-гуманітарних дисциплін, яких упродовж року нараховується 11, був реалізований план роботи школи аксіологічного зростання, а також були внесені доповнення до індивідуальних планів роботи викладачів циклової комісії, додані заходи для реалізації завдань цієї школи.

Доктор педагогічних наук, професор Курінна С.М.: Яким чином відбувалося насичення дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Шляхом розробок навчальних типових програм викладання предметів, які затверджувалися через Державний методичний центр навчальних закладів культури і мистецтв України, наприклад, програми з основ екології, основ філософських знань, навчально-методичний комплекс з основ філософських знань, програма з педагогіки і психології; наразі триває підготовка програми з культурології. Другим шляхом було уведення до змісту навчальної дисципліни аксіологічно потужних тем (використано право викладача на видозміну 25% навчальної програми).

Доктор педагогічних наук, професор Набока О.Г.: Які протиріччя викликали необхідність вашої розробки?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Вибір теми дослідження зумовили суперечності між: замовленням сучасного суспільства на підготовку творчо-гуманітарної особистості вчителя музичного мистецтва та недостатнім рівнем розробки аксіологічних засад формування такого фахівця; реформуванням сучасної системи професійної освіти та необхідністю успішного виконання майбутніми вчителями музичного мистецтва нових соціальних ролей, що потребує досконало сформованої ієрархії професійно-ціннісних орієнтацій; ціннісним характером

естетичного виховання й інтенсифікацією комерційних відносин у сфері його здійснення; рівнем розроблення підходів до формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатнім методичним та практичним забезпеченням напрямів їх упровадження у навчально-виховний процес сучасних вітчизняних коледжів.

Доктор педагогічних наук, професор Хижняк І.А.: В чому полягає наукова новизна роботи?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Наукова новизна полягає у тому, що: *вперше* теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та технологічно упроваджено педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів шкіл мистецтв у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, основу яких становлять: наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва; орієнтація позааудиторної роботи зі студентами на розвиток системи цінностей студентів коледжів мистецтв шляхом реалізації аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарних курсів, створення середовища взаємодії викладача і студента; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про сутність поняття «ціннісні орієнтації», визначено структурні компоненти професійно-ціннісної сфери творчо-гуманітарної особистості; критерії та рівні сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва; *удосконалено* форми і методи соціально-гуманітарної підготовки студентів коледжів мистецтв, добір інтерактивних технологій, заснованих на пріоритетності особистісно орієнтованого підходу; заходи позааудиторної роботи зі студентською молоддю; підготовку викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами.

Доктор педагогічних наук, доцент Саяпіна С.А.: Скажіть будь ласка, у чому полягає практичне значення роботи?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці робочої програми та відповідного методичного забезпечення спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», оновленні змісту предмета «Педагогіка і психологія», внесенні змін до змісту навчальних дисциплін «Основи філософських знань», «Соціологія», «Культурологія», «Основи екології» шляхом включення до робочих навчальних програм лекцій та практичних занять аксіологічної тематики; удосконаленні форм і методів роботи предметно-циклових комісій за моделлю школи аксіологічного зростання; розробці пакету діагностичних методик для визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичні положення та практичні напрацювання можуть бути використані в роботі вчителів мистецьких та загальноосвітніх шкіл, викладачів системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, під час вивчення студентами ЗВО предметів соціально-гуманітарного циклу, написання рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт, а також під час укладання підручників і навчально-методичних посібників.

Кандидат педагогічних наук, доцент Ішутіна О.Є.: Які заклади вищої освіти виступили експериментальною базою дослідження?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Дослідна робота здійснювалась у вищому навчальному закладі комунальної форми власності «Бахмутський коледж мистецтв імені Івана Карабиця», вищому навчальному закладі комунальної форми власності «Маріупольський коледж мистецтв», комунальному вищому навчальному закладі Полтавської обласної державної адміністрації «Полтавський фаховий коледж мистецтв ім. М. В. Лисенка».

Кандидат педагогічних наук, доцент Вовк Н.В.: Уточніть, будь ласка, у роботі розглядається процес формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва загальноосвітньої школи чи школи мистецтв?

Магда П.М.: Дякую за запитання. У роботі розглядається процес формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва шкіл мистецтв (підготовка фахівців здійснюється на базі коледжів культури і мистецтв).

Доктор педагогічних наук, доцент Топольник Я.В.: Які методи дослідження використано у ході дослідної роботи?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Для досягнення мети й розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів дослідження – *теоретичних*: аналіз філософської, психологічної, соціологічної, навчально-методичної та педагогічної літератури з проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій у студентської молоді; синтез, систематизація, узагальнення, конкретизація для визначення категоріально-понятійного апарату дослідження; порівняння, зіставлення, класифікація, систематизація матеріалів з метою виявлення стану вивченості проблеми; формулювання концептуальних положень і висновків; *емпіричних*: діагностичних (анкетування, бесіда, інтерв'ювання, тестування, метод рейтингу, вивчення результатів навчально-пізнавальної діяльності студентів), обсерваційних (пряме й опосередковане педагогічне спостереження); педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний), адаптований відповідно до завдань дослідження; *статистичних* – опрацювання отриманих даних встановлення кількісної залежності між досліджуваними явищами і процесами.

Кандидат педагогічних наук, доцент Хващевська О.А.: Які інтерактивні методики були використані у ході упровадження другої умови?

Магда П.М.: Дякую за запитання. Були використані інтерактивні методи і прийоми: «Мікрофон», «Займай позицію», «Мозковий штурм», «Лови помилку», «Позитивне коло», «Прес», «Акваріум», «Незакінчені речення», «Імітаційні ігри», «Асоціації», «Дзеркало» «Ажурна пилка», синестезія та аудіовізуалізація.

Кандидат педагогічних наук, доцент Ішутіна О.: за рахунок чого відбувалося удосконалення форм і методів позааудиторної роботи?

Магда П.М.: Дякую за запитання.

За рахунок проведення бінарних виховних годин, конкурсів проектів, конкурсів написання есе, віршів, пісень, залучення студентів до участі у аматорських музичних групах, участі у записі музичного матеріалу, гурткових занять та ін..

Головуючий на засіданні – доктор педагогічних наук, професор Стешенко В.В. запропонував розпочати обговорення результатів дослідження Магди Поліни Миколаївни.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор, ректорка ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет Омельченко С.О.:

1. Характеристика особистості здобувача.

Магда Поліна Миколаївна закінчила у 2000 році Слов'янський державний педагогічний інститут та отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти, українська мова і література» та здобула кваліфікацію вчителя української мови і літератури, зарубіжної літератури (диплом з відзнакою).

З 2000 року працює у Артемівському музичному училищі (тепер – Бахмутський фаховий коледж культури і мистецтв ім. І. Карабиця) викладачем педагогіки та психології, з 2013 року – української мови. З вересня 2019 працює у ГІМ ДВНЗ «ДДПУ» викладачем на кафедрі української філології. Педагогічний стаж роботи становить 20 років. Останнє підвищення кваліфікації здійснено у 2020 році на базі Донецького інституту післядипломної педагогічної освіти (60 годин) для учителів української мови та літератури за темою «Інноваційні підходи до аналізу та інтерпретації художнього твору» (СПК № 02135804/02775-20 від 20.03.2020).

З жовтня 2017 навчається у аспірантурі Донбаського державного педагогічного університету за спеціальністю 015 – професійна освіта.

Магда Поліна Миколаївна має високі фахові знання, педагогічний хист, здібна до наукових досліджень, вміє аналізувати, порівнювати та конкретизувати, володіє ПК. Протягом 2017 – 2019 рр. успішно склала кандидатські іспити з філософії, англійської мови та спеціальності (015 – професійна освіта), послідовно і методично проводила наукові дослідження за темою дисертації.

2. Виконання освітньо-наукової програми.

Здобувачем Магдою Поліною Миколаївною повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури Донбаського державного педагогічного університету (далі – університет) за наступними дисциплінами: «Філософія науки та методологія дослідження» (180 годин, 6 кредитів), «Англійська мова наукового та професійного спрямування» (240 годин, 8 кредитів), «Сучасні технології дослідження» (180 годин, 6 кредитів), «Теорія і методика професійної освіти» (150 годин, 5 кредитів), «Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічних дослідженнях» (150 годин, 5 кредитів), «Педагогічні технології в професійній освіті» (150 годин, 5 кредитів), «Теорія і практика формування змісту» (150 годин, 5 кредитів), «Стратегічний менеджмент в освіті» (150 годин, 5 кредитів), «Компетентнісний підхід у сучасній освіті» (150 годин, 5 кредитів), «Практика (асистентська)» (300 годин, 10 кредитів), що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Здобувачем Магдою Поліною Миколаївною здобуто глибинні знання зі

спеціальності (15 кредитів ЄКТС): пройдено цикли практик у закладах фахової передвищої освіти та у закладах вищої освіти (асистентська (березень-квітень 2019 року та квітень 2020 року (10 кредитів)), набуто практичних навичок критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та складних ідей, розроблення та реалізації проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та забезпечити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, освітніх, культурних, етичних та інших проблем. Сформовано здатність розуміти дидактичні основи (концепції, закономірності, принципи та т. ін.) організації освітнього процесу у закладах вищої та фахової передвищої освіти, здатність розуміти методичні засади (принципи, форми, методи та т. ін.) організації освітнього процесу у закладах вищої та фахової передвищої освіти, здатність організовувати й здійснювати навчальний процес і виховну роботу на наукових основах, здатність здійснювати наукові дослідження та організовувати науково-дослідну роботу здобувачів вищої освіти в межах освітнього процесу, здатність використовувати інноваційні педагогічні технології в навчальній і виховній роботі зі здобувачами вищої освіти, здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології у власних наукових дослідженнях і в наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти, здатність до розуміння теоретичних і практичних основ формування змісту освіти, здатність до розуміння технологій проектування педагогічних систем, здатність до розуміння сутності та застосування процесів стратегічного менеджменту в освіті, здатність до розуміння технології організації освітнього процесу у ЗВО.

Проявила себе наполегливим, відповідальним науковцем, своєчасно виконувала всі розділи індивідуального навчального плану, відвідувала лекції та семінарські заняття, які проводили науково-педагогічні працівники кафедри.

Здобувач Магда Поліна Миколаївна оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (6 кредитів ЄКТС).

Під час виконання освітньо-наукової програми аспірантури здобувач Магда Поліна Миколаївна набула універсальних навичок дослідника (21 кредит ЄКТС), зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності. Здобувач Магда Поліна Миколаївна набула мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (8 кредитів ЄКТС). Здобувачем Магдою Поліною Миколаївною здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Магда Поліна Миколаївна оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провела власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

3. Виконання індивідуального плану наукової роботи. Індивідуальний план наукової роботи здобувача Магди Поліни Миколаївни був затверджений рішенням вченої ради інституту 18.10.2017 року (Протокол № 3). Науковий керівник Омельченко Світлана Олександрівна ректорка ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет, доктор педагогічних наук, професор). Термін виконання роботи: 2017-2020 роки.

Здобувач Магда Поліна Миколаївна вчасно виконувала всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. Своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспірантки підтверджена результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації. Відповідально ставилася до поставлених завдань. Зокрема, своєчасно і в повному обсязі провела усі види досліджень формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу із застосуванням сучасних методів дослідження.

4. Актуальність дисертації. Здобувачем Магдою Поліною Миколаївною сумісно із науковим керівником за результатами проведеного патентного пошуку та аналізу наукової літератури в обсязі 413 джерел, з яких: статті у фахових виданнях України – 31, дисертації – 28, автореферати до дисертацій – 11, тези за матеріалами Всеукраїнських та Міжнародних конференцій – 30, іншомовні джерела – 17 та ін., визначено актуальність теми «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу», яка полягала в необхідності підготувати педагогічні кадри з удосконаленою системою професійно-ціннісних орієнтацій (акцент на формуванні патріотизму, креативності, біоетики, емпатії, комунікативності) для роботи у мистецьких школах, які зазнали реструктуризації у відповідь на зміни, що відбулися у системі освіти України. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Здобувач Магда Поліна Миколаївна була співвиконавцем плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки й методики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» у межах теми «Інноваційні технології в технологічній освіті» (державний реєстраційний номер № 0115U003307). Тему затверджено Вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 3 від 18 жовтня 2017 р.) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки й психології (протокол № 1 від 30. 01. 2018 р.).

6. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Здобувачем Магдою Поліною Миколаївною *вперше* теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та технологічно упроваджено педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, основу яких становлять: наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів культури і мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва; орієнтація позааудиторної роботи зі студентами на розвиток системи

цінностей студентів коледжів мистецтв шляхом реалізації аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарних курсів, створення середовища взаємодії викладача і студента; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про сутність поняття «ціннісні орієнтації», визначено структурні компоненти професійно-ціннісної сфери творчо-гуманітарної особистості; критерії та рівні сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва; *удосконалено* форми і методи соціально-гуманітарної підготовки студентів коледжів мистецтв, добір інтерактивних технологій, заснованих на пріоритетності особистісно орієнтованого підходу; заходи позааудиторної роботи зі студентською молоддю; підготовку викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами.

7. Практичне значення результатів, що мають істотний вплив на розвиток певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці робочої програми та відповідного методичного забезпечення спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», оновленні змісту предмета «Педагогіка і психологія», внесенні змін до змісту навчальних дисциплін «Основи філософських знань», «Соціологія», «Культурологія», «Основи екології» шляхом включення до робочих навчальних програм лекцій та практичних занять аксіологічної тематики; удосконаленні форм і методів роботи циклових комісій за моделлю школи аксіологічного зростання; розробці пакету діагностичних методик для визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичні положення та практичні напрацювання можуть бути використані в роботі вчителів мистецьких та загальноосвітніх шкіл, викладачів системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, під час вивчення студентами ЗВО предметів соціально-гуманітарного циклу, написання рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт, а також під час укладання підручників і навчально-методичних посібників.

Результати дослідження **упроваджено** в навчально-виховний процес вищого навчального закладу комунальної форми власності «Бахмутський коледж мистецтв імені Івана Карабиця» (довідка № 01- 43/89 від 09.07.2020 р.), вищому навчальному закладі комунальної форми власності «Маріупольський коледж мистецтв» (довідка № 160 від 09.07.2020), комунального вищого навчального закладу Полтавської обласної державної адміністрації «Полтавський фаховий коледж мистецтв ім. М. В. Лисенка» (довідка № 01.1-28/128 від 27.07.2020 р.)

8. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Основні положення та результати дисертаційної роботи представлені для обговорення на наукових і науково-практичних конференціях та семінарах різних рівнів.

9. Апробація результатів дисертації.

Основні положення і результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри педагогіки й методики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (2017-2020 р.р.),

засіданнях циклової комісії загальноосвітніх, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Бахмутського фахового коледжу культури і мистецтв ім. І. Карабиця, Маріупольського коледжу мистецтв, Полтавського фахового коледжу мистецтв ім. М. В. Лисенка та оприлюднено на науково-практичних конференціях різного рівня: *Міжнародних* – «Topical Problems of Modern Science and Possible Solution» (Дубаї, 2017); «Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук» (Одеса, 2018); «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2018); «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2018); *Modernization of educational system: world trends and national peculiarities* (Каунас, 2018); «Тенденції та вектор розвитку науки в сучасному світі» (Дніпро, 2018); *Всеукраїнських* – «Освіта. Медицина. Виховання» (Бахмут, 2017); «Креативність як феномен людського буття в культурі» (Вінниця, 2018); *інтернет-конференціях* – «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2017); «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2017).

10. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача.

За матеріалами дисертації опубліковано 27 статей, з них 21 –одноосібно (10 у наукових фахових виданнях України (з яких 2 індексуються у Index Copernicus), 1 – у іноземному виданні (Чеська Республіка), 11 тез доповідей у матеріалах Всеукраїнських та Міжнародних конференцій, 1 – у складі зарубіжної колективної монографії (Рига). Провідний внесок за обсягом у матеріали публікацій належить здобувачу.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Особистий внесок у роботі, опублікованій у співавторстві, полягає в узагальненні результатів експерименту з упровадження педагогічних умов формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва, аналізі педагогічних можливостей гуманітарного спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва» у процесі побудови ієрархії цінностей світогляду майбутніх учителів шкіл мистецтв.

11. Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності 01 Освіта / Педагогіка, 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

12. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням наукового стилю викладення.

13. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час виконання дисертації здобувач дотримувалася принципів академічної доброчесності, за результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

14. Відповідність дисертації вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від

06.03.2019 р. № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

Дисертація здобувача Магди Поліни Миколаївни за темою «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу» за спеціальністю 015 – професійна освіта повністю відповідає вимогам пп. 10-12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40, та може бути представлена до проведення попередньої експертизи.

У процесі обговорення **ВИСТУПИЛИ:**

Офіційний рецензент Гаврілова Л.Г., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»:

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року ключовим завданням освіти XXI століття називає розвиток мислення, орієнтованого на майбутнє. Серед напрямків реалізації вказаних у стратегії цілей переважають ті, що орієнтують на реформування законодавства, удосконалення структури системи освіти, модернізацію змісту та інформатизацію освіти, модернізацію управління, національний моніторинг та оцінку системи освіти. У Законі України «Про освіту» можна прослідкувати акцентовану орієнтацію на всебічний розвиток особистості, національну самоідентифікацію, самоосвіту, креативність та коучинг у галузі виховання та освіти.

Оновлення законодавчої бази освітнього процесу висуває додаткові вимоги до особистості майбутнього фахівця, одночасно стимулюючи національну самосвідомість та спрямованість молодого спеціаліста на якісну роботу над собою: на оволодіння внутрішньою і зовнішньою педагогічною технікою, розвиток і вдосконалення педагогічних здібностей, на безумовну гуманістичну спрямованість діяльності. У такій же мірі зазначене вище стосується і вчителів музичного мистецтва закладів початкової мистецької освіти, які професійно залучають дітей до світу прекрасного, якнайактивніше формують естетичну свідомість вихованців, учать бачити й оцінювати усі відтінки прекрасного і потворного не тільки в межах музичного матеріалу, а й у навколишній дійсності. Тому надзвичайно важливою проблемою є формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва, бо ця складова особистості є стрижневим компонентом професіоналізму і компетентності педагога.

Відмінністю такої особистості є, передусім, здатність до згуртування нації та поваги до багатоманіття культур, наявність планетарно-космічного світогляду, спроможність взаємодіяти в межах Землі і Всесвіту. Такі властивості забезпечують високий рівень розвитку свідомості та мозаїчний тип світогляду, який містить такі ціннісні орієнтації, що можуть забезпечити реалізацію морального та екологічного імперативів виживання людства на тлі глобальних проблем сучасності.

У світлі зазначеного важливим є звернення авторки до проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій у студентів коледжів мистецтв і у межах циклу

соціально-гуманітарної підготовки, що зумовило вибір ціннісних орієнтацій: патріотизму, креативності, біоетики, комунікативності та емпатії.

За словами авторки (с. 28 дисертації), попри існуючі дослідження, здійснені в галузі розв'язання проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів, теоретична та практична бази умов її формування саме у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу недостатньо розроблені і потребують докладного вивчення та систематизації. Актуальність дослідження проблеми виявляється очевидною в умовах реструктуризації, якої зазнали останнім часом дитячі музичні школи України, що були переорієнтовані на більш широкий спектр напрямків естетичного виховання. Як наслідок, постала вимога перед коледжами, що здійснюють підготовку в галузі знань 02 «Культура і мистецтво»: підготувати нові педагогічні кадри, вільні та ініціативні, креативні, з яскраво вираженою гуманістичною спрямованістю та розвинутим аксіологічним світоглядом, бо лише такий педагог може сформувати естетичну свідомість сучасної особистості, має здатність до самоактуалізації та самовдосконалення. З огляду на це, а також через відсутність комплексного дослідження в названому напрямі актуальність дисертації не викликає сумнівів.

Дисертаційна робота є компонентом науково-дослідної роботи кафедри педагогіки й методики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» у межах теми «Інноваційні технології в технологічній освіті» (державний реєстраційний номер № 0115U003307). Тему затверджено Вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 3 від 18 жовтня 2017 р.) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки й психології (протокол № 1 від 30. 01. 2018 р.).

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка представлена вступом, двома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, змістовними додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Дисертантка на достатньому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументувала використання обраних методів дослідження.

Авторка поставила перед собою мету – теоретично обґрунтувати, змістовно розробити та експериментально перевірити педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу.

Відповідно вперше у вітчизняній педагогічній науці теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та технологічно упроваджено педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів шкіл мистецтв у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, основу яких становлять: наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв

професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва; орієнтація позааудиторної роботи зі студентами на розвиток системи цінностей студентів коледжів мистецтв шляхом реалізації аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарних курсів, створення середовища взаємодії викладача і студента; набули подальшого розвитку наукові уявлення про сутність поняття «ціннісні орієнтації», визначено структурні компоненти професійно-ціннісної сфери творчо-гуманітарної особистості; критерії та рівні сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва; удосконалено форми і методи соціально-гуманітарної підготовки студентів коледжів мистецтв, добір інтерактивних технологій, заснованих на пріоритетності особистісно орієнтованого підходу; заходи позааудиторної роботи зі студентською молоддю; підготовку викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами.

Не викликає сумніву і практичне значення одержаних результатів, яке полягає у розробці робочої програми та відповідного методичного забезпечення спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», оновленні змісту предмета «Педагогіка і психологія», внесенні змін до змісту навчальних дисциплін «Основи філософських знань», «Соціологія», «Культурологія», «Основи екології» шляхом включення до робочих навчальних програм лекцій та практичних занять аксіологічної тематики; удосконаленні форм і методів роботи предметно-циклових комісій за моделлю школи аксіологічного зростання; розробці пакету діагностичних методик для визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичні положення та практичні напрацювання можуть бути використані в роботі вчителів мистецьких та загальноосвітніх шкіл, викладачів системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, під час вивчення студентами ЗВО предметів соціально-гуманітарного циклу, написання рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт, а також під час укладання підручників і навчально-методичних посібників.

Авторкою проведена належна робота з упровадження отриманих результатів у практику роботи коледжів культури і мистецтв, музичних училищ.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Основні положення дослідження достатньо повно висвітлені у наукових працях.

Подане дослідження свідчить про наукову зрілість дисертантки, її вміння бачити актуальні проблеми професійної освіти, готовність розв'язувати їх на достатньому науковому рівні. В цілому дисертаційна робота П.М.Магди за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження і побажання дискусійного характеру:

1. У підрозділі 1.2, в якому йдеться про формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музичного мистецтва як педагогічний феномен, виділено узагальнену структуру педагогічної майстерності, яка є, на думку авторки дисертації, прикладом професіограми вчителя музичного мистецтва (табл. 1.2). Вважаємо таке визначення й структурування педагогічної майстерності вчителя музичного мистецтва через поняття професіограми дискусійним.

2. Аналіз джерельної бази дослідження П. Магди довів, що авторкою практично не враховано зарубіжний досвід формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва, хоча це могло б поглибити авторське розуміння сутності певних ціннісних категорій, зокрема емпатії, біоетики, креативності тощо.

3. Авторкою роботи із довгого переліку професійно-ціннісних орієнтацій музиканта-педагога виокремлено п'ять позицій, що потребують першочергового формування у майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу, це патріотизм, емпатія, креативність, комунікативність, біоетика. Не зрозуміло, чому саме ці орієнтації є пріоритетними у професійному розвитку фахівців музичного мистецтва?

4. Вважаємо, що кожен із виокремлених п'яти професійно-ціннісних орієнтацій доцільно було б схарактеризувати докладніше.

Проте висловлені зауваження і побажання не знижують загальної оцінки проведеного дослідження.

Основні результати дослідження висвітлено у достатній кількості наукових праць авторки. На основі аналізу змісту публікацій П.М.Магди можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, які було отримано в результаті отриманої роботи, у друкованих працях та інтернет-виданнях викладено достатньо повно.

Дисертація Магди Поліни Миколаївни «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167) і може бути подана до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для допуску до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний рецензент Бескорса О.С. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»:

Актуальність теми дослідження. Актуальність та доцільність проблеми дослідження, представленої в дисертації, не викликає сумнівів із кількох міркувань. По-перше, майбутнє нашого суспільства залежить від того, якими ціннісними орієнтаціями буде керуватися молодь у своїй життєдіяльності; по-друге, ефективність реалізації будь-яких змін ціннісних орієнтацій у суспільстві щільно пов'язана з модернізацією системи освіти як найпотужнішого соціального інституту впливу на свідомість громадян і саме предмети соціально-гуманітарного циклу мають значний потенціал у оперативному орієнтуванні майбутніх фахівців на реалізацію потреб швидкозмінного суспільства; по-третє, орієнтація освітнього процесу на європейський стандарт висуває нові вимоги до особистості майбутнього фахівця, активного і відповідального громадянина, здатного до

критичного мислення, розв'язання проблем, готового до навчання впродовж життя. Цим і зумовлена актуальність теми дисертаційного дослідження П. М. Магди.

Результати наукового пошуку уможливили виявлення суперечностей в існуючих підходах до розв'язання проблеми формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу, що підтвердило актуальність і доцільність обраного напрямку роботи.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки й методики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» у межах теми «Інноваційні технології в технологічній освіті» (державний реєстраційний номер № 0115U003307). Тему затверджено Вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 3 від 18 жовтня 2017 р.) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки й психології (протокол № 1 від 30. 01. 2018 р.).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечена завдяки чіткій постановці та реалізації мети і завдань дослідження, а також комплексному використанню авторкою теоретичних, емпіричних та статистичних методів дослідження, які, на наш погляд, відповідають визначеній меті і завданням дисертаційної роботи.

Викладені теоретичні положення дисертаційної роботи, а також ефективність педагогічних умов формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу пройшли перевірку в ході реалізації експериментальної частини дослідження, їхня достовірність підтверджена математичними методами обробки експериментальних даних.

Високий ступінь достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій також підтверджується їх оприлюдненням у 27 опублікованих працях авторки та апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, їх запровадженням в освітній процес вищого навчального закладу комунальної форми власності «Бахмутський коледж мистецтв імені Івана Карабиця», вищого навчального закладу комунальної форми власності «Маріупольський коледж мистецтв», комунального вищого навчального закладу Полтавської обласної державної адміністрації «Полтавський фаховий коледж мистецтв ім. М. В. Лисенка».

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що авторкою вперше теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та технологічно запроваджено педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів шкіл мистецтв у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, основу яких становлять: наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва; орієнтація позааудиторної роботи зі студентами на розвиток системи цінностей студентів коледжів мистецтв шляхом реалізації аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарних курсів, створення середовища взаємодії

викладача і студента. Авторкою удосконалено форми і методи соціально-гуманітарної підготовки студентів коледжів мистецтв, добір інтерактивних технологій, заснованих на пріоритетності особистісно орієнтованого підходу; заходи позааудиторної роботи зі студентською молоддю; підготовку викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами.

Отже, вважаємо за доцільне підтвердити наукову новизну результатів дослідження П. М. Магди, яка насамперед пов'язана із теоретичним обґрунтуванням та експериментальною перевіркою педагогічних умов підвищення ефективності формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу, а також розробкою моделі формування досліджуваного феномену.

Практичне значення одержаних результатів дослідження П. М. Магди не викликає сумнівів, адже у закладах вищої освіти впроваджено спецкурс «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», оновлено зміст навчальних дисциплін «Педагогіка і психологія», внесено зміни до змісту навчальних дисциплін «Основи філософських знань», «Соціологія», «Культурологія», «Основи екології» шляхом включення до робочих навчальних програм лекційних та практичних занять аксіологічної тематики.

Вважаємо за необхідне підкреслити, що основні положення та результати дослідження апробовано і впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти в різних регіонах України, про що свідчать відповідні довідки.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому. Структура роботи є логічною та адекватно відображає послідовність теоретико-експериментального дослідження. У *першому розділі* на схвалення заслуговує представлений дисертанткою понятійно-категоріальний апарат дослідження. Так, здобувачка на основі аналізу вітчизняних педагогічних досліджень надає визначення таких понять, як «цінності», «професійні цінності», «ціннісні орієнтації», «професіограма вчителя музичного мистецтва». Поняття «професійні цінності» авторкою визначено як орієнтири, на основі яких людина обирає, освоює і здійснює професійну діяльність та у яких відбиваються вимоги суспільства і професії у аксіосфері особистості фахівця. Особливої уваги вартують професійно-ціннісні орієнтації, що потребують першочергового формування у майбутніх учителів музичного мистецтва, як-от: патріотизм, біоетика, креативність, емпатія, комунікативність.

У *другому розділі* представлено суттєвий результат виконаного дисертанткою дослідження – теоретичне обґрунтування педагогічних умов підвищення ефективності формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу, зокрема: пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва, та введення до складу дисциплін соціально-гуманітарного циклу спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», підготовка викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами та використання інтерактивних технологій, орієнтація позааудиторної роботи зі студентською молоддю на створення такого середовища взаємодії викладача і студентів шляхом поєднання різних форм і методів виховної

діяльності.

Слід також відзначити готовність дисертантки до здійснення експериментальної роботи. Логіка проведеного експериментального дослідження, коректність інтерпретації його результатів та адекватність висновків, сформульованих за результатами експериментально-дослідної роботи, не викликають сумнівів.

Дискусійні положення. Відзначаючи низку позитивних надбань дисертантки під час вирішення досліджуваної проблеми, доцільно звернути увагу й на міркування, які виникли в процесі рецензування дисертаційної роботи:

1. Актуальність дисертаційного дослідження стала більш переконливою, якщо б авторка запропонувала аналіз міжнародних офіційних документів, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми. Такими документами можуть бути:

1) Declaration on promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education (2015) – Декларація щодо сприяння громадянськості й загальних цінностей свободи, толерантності та недискримінації в освіті (2015).

2) About European Values. A Guide to Learning and Teaching (2018) – Про європейські цінності. Керівництво з навчання та викладання (2018).

3) European Culture Values (2007 р.) – Європейські культурні цінності та інші.

2. На наш погляд, бажано було б у підрозділі 1.1, який присвячено визначенню понять «цінності» та «ціннісні орієнтації» розглянути сучасний стан наукових досліджень цих понять у працях зарубіжних учених, що значно употужнило б теоретичний аспект дослідження.

3. Зміст дисертації значно збагатився, якби дослідниця більш докладно проаналізувала підходи до формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

4. Вважаємо, що в тексті дисертаційної роботи слід узгодити вживання таких понять як «компетентність» та «компетенція».

Викладені критичні зауваження та побажання мають дискусійний характер, не знижують якості дисертаційної роботи Магди Поліни Миколаївни на тему «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу», яка є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), та може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Доктор педагогічних наук, професор Стешенко В.В.: Дисертація й репрезентовані результати дослідження справляють добре враження. Авторка володіє методологією дослідження. Спостерігається чіткість у визначенні об'єкта, предмета і мети дослідження. Заслугове на увагу розроблена модель процесу формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного

мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу. Добре розкрито наукову новизну й практичне значення. Обґрунтовано доцільність використання здобутих результатів дослідження у освітньому процесі закладів фахової передвищої освіти. Хочу звернути увагу на те, що результати дослідження мають наукову достовірність. Роботу можна рекомендувати до захисту.

Доктор педагогічних наук, професор Курінна С.М.: Дисертаційна робота Магди П.М. присвячена актуальній проблемі у сучасній системі освіти. Дисертанткою було ретельно проаналізовано напрацювання у науковому просторі з проблеми дослідження. Зроблені нею за результатами дослідження висновки та рекомендації мають право на упровадження в освітній процес закладів фахової передвищої освіти, які здійснюють підготовку майбутніх вчителів музичного мистецтва (коледжів культури і мистецтв). Рекомендую роботу до представлення у разову спеціалізовану вчену раду.

Кандидат педагогічних наук, доцент Лихолат О.В.: Дослідження відзначається системністю, послідовністю і логічністю у розв'язанні проблеми, а також важливістю отриманих результатів для теорії і практики професійної освіти. Висновки, зроблені дисертанткою, достатньо виважені, ґрунтовні, аргументовані, мають практичну і професійну спрямованість. Вважаю, що представлене дослідження є самостійним, завершеним та відповідає вимогам щодо дисертацій на отримання вченого звання доктора філософії. Робота може бути рекомендована для представлення в спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій.

Кандидат педагогічних наук, доцент Ішутіна О.Є.: Варто відмітити теоретико-методологічний рівень роботи та її важливість для теорії і практики професійної освіти. Позитивної оцінки заслуговує наукова новизна та практична значущість дисертаційної роботи. Результати проведеного дослідження засвідчують ефективність розв'язання поставлених завдань. Оскільки науковий рівень дисертації відповідає вимогам до дисертацій на здобуття вченого звання «доктор філософії» зі спеціальності 015 – професійна освіта, вона може рекомендуватися до представлення та захисту у разовій спеціалізованій вчентій раді.

Доктор педагогічних наук, професор Набока О.Г.: Представлене дослідження актуальне, самостійне. Результати роботи висвітлено у достатній кількості публікацій (27 публікацій, серед яких 10 – у фахових виданнях України та 1 – у зарубіжному виданні). Додатки вдало ілюструють науковий пошук. На мою думку, робота може бути рекомендована для представлення у спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій.

Кандидат педагогічних наук, доцент Вікторенко І.Л.: Проведене дослідження значною мірою сприятиме формуванню професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу, воно є таким, яке відповідає вимогам щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) і може рекомендуватися для представлення в спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій.

Магда Поліна Миколаївна висловила подяку рецензентам та виступаючим за уважне, критичне й принципове ставлення до дисертаційної роботи, за позитивну оцінку її наукової праці і запевнила, що пропозиції колег будуть ретельно проаналізовані і враховані при доопрацюванні дисертації.

Відбулося відкрите голосування по дисертаційній роботі.

На основі обговорення дисертаційної роботи Магди П.М. кафедра педагогіки і методики технологічної та професійної освіти та кафедра теорії і практики початкової освіти ДДПУ дійшли такого висновку.

ВИСНОВОК

фахового семінару спільного засідання кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти та кафедри теорії і практики початкової освіти

Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» про дисертаційну роботу Магди Поліни Миколаївни **«Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу»**, поданої до попередньої експертизи на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань

01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю

015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Дисертація Магди Поліни Миколаївни **«Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу»**, виконана на високому теоретичному та практичному рівні, має наукову новизну дослідження, яка є беззаперечною й очевидною. Авторкою комплексно й системно розглянуто наукову проблему.

Дисертація Магди Поліни Миколаївни відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167) і може бути подана до розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді для допуску до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Дослідження виконано згідно з темою науково-дослідної роботи кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» як складова частина комплексної наукової теми «Інноваційні технології в технологічній освіті» (державний реєстраційний номер 0115U003307). Тема дослідження затверджена вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (протокол № 3 від 18 жовтня 2017 р.) та узгоджено у бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки й психології (протокол № 1 від 30. 01. 2018 р.).

Актуальність теми дослідження. Тема дисертаційної роботи актуальна, оскільки сьогодні аксіологічна криза свідомості населення України є загрозливою

і ставить під сумнів національну самоідентифікацію. Аналіз й узагальнення наукової літератури свідчать про існування суперечностей між замовленням сучасного суспільства на підготовку творчо-гуманітарної особистості вчителя музичного мистецтва та недостатнім рівнем розробки аксіологічних засад формування такого фахівця; реформуванням сучасної системи професійної освіти та необхідністю успішного виконання майбутніми вчителями музичного мистецтва нових соціальних ролей, що потребує досконало сформованої ієрархії професійно-ціннісних орієнтацій; ціннісним характером естетичного виховання й інтенсифікацією комерційних відносин у сфері його здійснення; рівнем розроблення підходів до формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва та недостатнім методичним та практичним забезпеченням напрямів їх упровадження у навчально-виховний процес сучасних вітчизняних коледжів.

Соціальне значення проблеми підготовки вчителів музичного мистецтва у системі закладів фахової передвищої освіти, недостатній рівень її науково-теоретичного і методичного розроблення зумовили вибір теми дослідження: «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу».

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що *вперше* теоретично обґрунтовано, змістовно розроблено та технологічно упроваджено педагогічні умови формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів шкіл мистецтв у процесі вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, основу яких становлять: наповнення змісту навчальних дисциплін соціально-гуманітарного циклу аксіологічною тематикою, яка виходить у своїй меті з положення про пріоритетність формування у студентів коледжів мистецтв професійно-ціннісних орієнтацій як основи світогляду вчителя музичного мистецтва; орієнтація позааудиторної роботи зі студентами на розвиток системи цінностей студентів коледжів мистецтв шляхом реалізації аксіологічного потенціалу соціально-гуманітарних курсів, створення середовища взаємодії викладача і студента; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення про сутність поняття «ціннісні орієнтації», визначено структурні компоненти професійно-ціннісної сфери творчо-гуманітарної особистості; критерії та рівні сформованості професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва; *удосконалено* форми і методи соціально-гуманітарної підготовки студентів коледжів мистецтв, добір інтерактивних технологій, заснованих на пріоритетності особистісно орієнтованого підходу; заходи позааудиторної роботи зі студентською молоддю; підготовку викладачів до ціннісно-орієнтованої навчально-виховної роботи зі студентами.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці робочої програми та відповідного методичного забезпечення спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музичного мистецтва», оновленні змісту предмета «Педагогіка і психологія», внесенні змін до змісту навчальних дисциплін «Основи філософських знань», «Соціологія», «Культурологія», «Основи екології» шляхом включення до робочих навчальних програм лекцій та практичних занять аксіологічної тематики; удосконаленні форм і методів роботи предметно-циклових комісій за моделлю школи аксіологічного зростання; розробці пакету

діагностичних методик для визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва.

Теоретичні положення та практичні напрацювання можуть бути використані в роботі вчителів мистецьких та загальноосвітніх шкіл, викладачів системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, під час вивчення студентами ЗВО предметів соціально-гуманітарного циклу, написання рефератів, курсових, дипломних, магістерських робіт, а також під час укладання підручників і навчально-методичних посібників.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри педагогіки й методики технологічної та професійної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (2017-2020 рр.), засіданнях предметно-циклової комісії загальноосвітніх, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін Бахмутського коледжу мистецтв ім. І. Карабиця, Маріупольського коледжу мистецтв, Полтавського фахового коледжу мистецтв ім. М. В. Лисенка та оприлюднено на науково-практичних конференціях різного рівня: *Міжнародних* – «Topical Problems of Modern Science and Possible Solution» (Дубаї, 2017); «Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук» (Одеса, 2018); «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2018); «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук» (Київ, 2018); *Modernization of educational system: world trends and national peculiarities* (Каунас, 2018); «Тенденції та вектор розвитку науки в сучасному світі» (Дніпро, 2018); *Всеукраїнських* – «Освіта. Медицина. Виховання» (Бахмут, 2017); «Креативність як феномен людського буття в культурі» (Вінниця, 2018); *інтернет-конференціях* – «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» (Переяслав-Хмельницький, 2017); «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2017).

Результати дослідження **упроваджено** в навчально-виховний процес вищого навчального закладу комунальної форми власності «Бахмутський коледж мистецтв імені Івана Карабиця» (довідка № 01- 43/89 від 09.07.2020 р.), вищому навчальному закладі комунальної форми власності «Маріупольський коледж мистецтв» (довідка № 160 від 09.07.2020), комунального вищого навчального закладу Полтавської обласної державної адміністрації «Полтавський фаховий коледж мистецтв ім. М. В. Лисенка» (довідка № 01.1-28/128 від 27.07.2020 р.)

Основні результати дисертаційного дослідження відображено в публікаціях:

1. Магда П. М. Зміст спецкурсу «Аксіологічні засади діяльності вчителя музики». *Педагогічні науки: зб. наук. праць Херсонського державного університету*. 2017. № 79. С. 148-151.

2. Магда П. М. Характеристика понять «цінності» та «ціннісні орієнтації» у науковому просторі. *Гуманізація навчально-виховного процесу: зб. наук. праць Донбаського державного педагогічного університету*. Слов'янськ. 2017. № 4 (84). С. 58-73.

3. Магда П. М. Біоетика майбутнього вчителя музики: підходи до тлумачення. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць Класичного приватного університету / гол. ред. Т. І. Сущенко*. Запоріжжя. 2018. № 58-59 (111-112). С. 380-386.

4. Магда П. М. Впровадження у навчально-виховний процес коледжу мистецтв педагогічних умов формування патріотизму. *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки: зб. наук. праць / за ред. проф. Т. Степанової. Миколаїв. 2018. № 1 (60). С. 178-182.

5. Магда П. М. Проблема формування ціннісних орієнтацій учителів музики на сучасному етапі розвитку освіти. *Витоки педагогічної майстерності*: зб. наук. праць Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Полтава. 2018. № 21. С. 121-124.

6. Магда П. М. Розвиток креативності у майбутніх вчителів музики методом аудіовізуалізації. *Молодь і ринок*: зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Дрогобич. 2018. № 1 (156). С. 171-174.

7. Магда П. М. Формування ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя музики як педагогічний феномен. *Наукові записки*: зб. наук. праць Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя. Серія «Психолого-педагогічні науки» / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. Ніжин. 2018. № 1. С. 33-37.

8. Магда П. М. Діагностика рівня сформованості комунікативності, креативності, біоетики у майбутніх вчителів музики. *Актуальні питання мистецької освіти та виховання*: наук. журнал Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка / гол. ред. Ніколаї Г. Ю. Суми. 2018. № 1(11). С. 95-102.

9. Магда П. М. Аналіз формування ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів музики (діяльнісний та рефлексивний критерій). *Науковий часопис*: зб. наук. праць Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ. 2018. № 60. С. 5-8.

10. Магда П. М. Упровадження у навчально-виховний процес коледжу мистецтв педагогічних умов формування комунікативності. *Інноваційна педагогіка*: зб. наук. пр. Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2019. № 9. Т. 1. С. 117-120.

Статті у зарубіжних науково-методичних та інших виданнях:

11. Магда П. М., Нітієвська Г. Л. Організація самостійної роботи студентів II курсу відділу «Фортепіано» з психології та педагогіки, методики викладання гри на фортепіано. *Організація навчально-виховного процесу*. Немішаєве: НМЦ МАПУ. 2008. Вип. 13. С. 188-202.

12. Магда П. М., Вороненкова Т. О. Розробка заходу «Ціннісне ставлення до мови у творчості поетів-перекладачів (на матеріалі поезій Р. Бернса та С. Тісдейл)». *Каталог «Відкритий урок: розробки, технології, досвід»*. 2017. № 2. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/outschool/58221/

13. Магда П. М., Омельченко С. О. Аналіз результатів експерименту з упровадження педагогічних умов формування ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів музики. *Scientific discussion*. Чехія, 2018. № 16 (2). С. 26-29.

14. Магда П. М. Розробка заходу «Сродна праця» – ціннісна орієнтація на самореалізацію». *Каталог «Відкритий урок: розробки, технології, досвід»*. 2018. № 1. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/outschool/58554/

15. Магда П. М. Оцінка сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музики у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу за рефлексивним критерієм. *Київський науково-педагогічний вісник*. 2018. № 13. С. 50-53.

16. Magda P. M., Omelchenko S. O. The formation of valuable orientations of the future teacher of music as a pedagogical phenomenon. *Advanced trends of the modern development of psychology and pedagogy in European countries: Collective monograph*. Riga: Izdavneciba Baltija Publishing, 2019. P. 265-279.

УХВАЛИЛИ:

Учасники фахового семінару спільного засідання кафедри педагогіки і методики технологічної та професійної освіти та кафедри теорії і практики початкової освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» рекомендує до захисту дисертацію Магди Поліни Миколаївни «Формування професійно-ціннісних орієнтацій майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення предметів соціально-гуманітарного циклу» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

Результати голосування: „за” – 16, „проти” – немає, „утримались” – немає.
Рішення прийнято одноголосно.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і практики
початкової освіти ДДПУ

Л.Г. Гаврілова

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і
практики початкової освіти ДДПУ

О.С. Бескорса

Головуючий на засіданні:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки і методики
технологічної та професійної освіти ДДПУ

В.В. Стешенко

Секретар засідання:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки і методики
технологічної та професійної освіти ДДПУ

О.О. Хващевська

Підписи д.п.н., проф. Гаврілової Л.Г., к.п.н., доц. Бескорсої О.С., д.п.н., проф. Стешенка В.В. та к.п.н., доц. Хващевської О.О. – засвідчую:

Начальник відділу кадрів

Є. С. Сілін